

AZ INTERPERSZONÁLIS ELEKTRONIKUS MEGFIGYELÉS KÉRDŐÍV MAGYAR VÁLTOZATÁNAK (IES-H) PSZICHOMETRIAI JELLEMZŐI

KELEMEN Fanni Zsófia
SZTE Pszichológia Intézet
kelemenfanni.23@gmail.com

CSORDÁS Georgina
SE Doktori Iskola
EKKE Pszichológia Intézet

CSUKA Sára Imola
SE Doktori Iskola
ELTE BGGYK Gyógypedagógiai Pszichológiai Intézet

ROSTA-FILEP Orsolya
SE Doktori Iskola

MARTOS Tamás
SZTE Pszichológia Intézet

ÖSSZEFOGLALÓ

Háttér és célkitűzések: A közösségi média egyik legelterjedtebb funkciója mások nyomon követése. Ennek a viselkedésnek a mérésére szolgál a Tokunaga (2011) által kidolgozott Interpersonal Electronic Surveillance Kérdőív (IES). Kutatásunk¹ célja az volt, hogy bemutassa az IES magyarra fordított változatának (IES-H) pszichometriai jellemzőit, valamint az online megfigyelés életkori, nemi vonatkozásait és párkapcsolati tényezőkkel való kapcsolatát.

¹ Kutatási engedély: Egyesített Pszichológiai Kutatás-Értékelési Bizottság (EPKEB), 2021-62.

Módszer: Az adatfelvétel során 216 személy (169 nő és 47 férfi, átlag életkor: 23,50) töltötte ki az IES-H Kérdőívet (Tokunaga, 2011), a Kapcsolatok Minősége Kérdőívet (Pierce és mtsai, 1991) és a Kapcsolati Elégedettség Skálát (Hendrick és mtsai, 1998; Martos és mtsai, 2014). *Eredmények:* Az eredmények szerint a magyar fordítás belső validitása megfelelő. A faktoralízis alapján két alskála különíthető el: az első alskála tételei az aktív megfigyelésre vonatkoznak, míg a második alskála a passzív észlelés mérését szolgálja. A korrelációk alapján mind a két alskála jelentős összefüggésben állt az életkorral, ugyanakkor a kapcsolattal való elégedettséggel és a párkapcsolat időtartamával csak a passzív észlelés állt kapcsolatban. Nemi különbség szintén csak a második alskála esetén mutatkozott, ahol a nők magasabb pontszámot értek el. A kapcsolati támogatással és a konfliktusokkal mind a két faktor összefüggésben állt, ez az összefüggés azonban fordított volt a két faktor esetében. Az érzelmi mélységgel kizárólag a passzív észlelés állt pozitív kapcsolatban.

Következtetések: Az IES-H az eredmények alapján egy megbízható mérőeszköz, amely alkalmas az interperszonális elektronikus megfigyelés párkapcsolatban megjelenő mérésére. Adataink alapján kétfaktoros struktúra bontakozott ki a kérdőívben, ennek ellenőrzésére azonban további kutatások szükségesek.

Kulcsszavak: Interperszonális Elektronikus Megfigyelés Kérdőív (IES), online megfigyelés, közösségi oldalak, párkapcsolat, kapcsolati minőség, kapcsolati elégedettség

BEVEZETÉS

Az elmúlt pár évtizedre jellemző gyors ütemű technológiai fejlődés jelentősen befolyásolta az emberek hétköznapjait, életvitelüket, illetve az emberi kapcsolatok alakulására is széles körű hatást gyakorolt. A közösségi oldalak például sokak számára az interperszonális kapcsolatokon belüli és az azokról való kommunikáció kiemelkedő színterei lettek, amelyeken ráadásul sok esetben új kapcsolatok kialakítására is sok kerülhet (Fox és mtsai, 2013).

A közösségi oldalak elsődleges funkciója a gyors információáramlás és a kapcsolattartás biztosítása. A közösségi oldalak közül valószínűleg a Facebook vált a legsikeresebbé, hiszen világszinten közel 2,9 milliárd felhasználóval rendelkezik (Fox és Warber, 2014; Meta Investor Relations, 2021). A felmérések szerint az egyetemisták különösen sok időt töltenek használatával, átlagosan

napi 1-2 órát is (Fox és mtsai, 2013; Fox és Warber, 2014; Kalpidou és mtsai, 2010). A szakirodalmi adatok szerint legtöbbször szórakozás céljából használják a közösségi médiát, de sokan említik az információszerezés igényét és a társakkal való kapcsolattartást is mint fő motivációt (Lin és Lu, 2011). Az emocionális támogatás kérése is igen gyakori ezeken az oldalakon keresztül, ami a pszichológiai jóllét és egészség szempontjából is fontos tényező lehet (Oh és mtsai, 2013).

A közösségi média előnyei ellenére ezen oldalak használata számos esetben negatív érzéseket is kelthet. Az ezzel kapcsolatos kutatások alapján úgy tűnik, hogy ezen felületek a társas összehasonlítás fontos színterei napjainkban. Ez az összehasonlítás pedig gyakran személyes distresszt, csalódottságot és szorongást kelt az emberekben (Haferkamp és Krämer, 2010). A túl sok információ szintén sokaknak zavaró lehet, valamint

a vizsgálatok szerint a közösségi oldalak használata olykor eltereli az emberek figyelmét egyéb, fontosabb teendőkről és akár függőséget is okozhat (Siddiqui és Singh, 2016).

A közösségi média használata a párkapcsolatok szempontjából is egyre lényegesebb tényező, hiszen úgy tűnik, hogy a párkapcsolatok alakulása napjainkban szorosan kötődik a közösségi oldalak használatához. Egy magyar mintán végzett kutatásban például kimutatták, hogy a személyek párkapcsolati státusza erősen befolyásolja Instagramon való aktivitásuk mintázatát (Fejes-Vékássy és mtsai, 2020).

Számos szakirodalmi adat megerősíti, hogy mások közösségi médián keresztül nyomkövetése szintén rendkívül elterjedt, sokak által használt funkciója ezen oldalaknak (Fox és Tokunaga, 2015; Tokunaga, 2011). Joinson (2008) kutatásában a Facebook alkalmazást használóknál kimutatta, hogy a társas kapcsolattartás mellett a közösségi médiát monitorozásra, azaz a másik folyamatos megfigyelésére használják legtöbbször a felhasználók. Egy másik vizsgálat szerint a főiskolások 60%-a elsősorban a Facebookon keresztül követi nyomon, mivel foglalatostkodnak a számára fontos más személyek (Stern és Taylor, 2007). A közösségi oldalaknak ezt a funkcióját *interperszonális elektronikus megfigyelésnek* nevezik a szakirodalomban (Tokunaga, 2011).

Az interperszonális elektronikus megfigyelés fogalma Tokunaga (2011) nevéhez köthető. Az ő meghatározása szerint ez a viselkedés olyan rejtett stratégiák alkalmazását jelenti, amelyek az infokommunikációs technológia segítségével vehetők igénybe, és amelyek használatával a személy különféle információkhoz juthat más emberek online és offline tevékenységére vonatkozóan

(Tokunaga, 2011). Eszerint tehát az interperszonális elektronikus megfigyelés tudatos és célorientált viselkedés. A megfigyelés bármilyen típusú kapcsolatra kiterjedhet, beleértve családtagokat, közeli barátokat, munkahelyi ismerősöket és romantikus partnereket is. Az interperszonális elektronikus megfigyelés sok esetben nem korlátozódik a közösségi oldalakra, hiszen a megfigyelés történhet akár személyes weboldalakon, online naplón, jegyzeteken vagy egyéb dokumentumokon keresztül, illetve számos egyéb módszerrel is (Tokunaga, 2011). A megfigyelést végzők legtöbbször olyan dolgokra kíváncsiak, minthogy a megfigyelt személyt milyen viszony fűzi azokhoz az ismerőseihez, akikkel a közösségi médián keresztül kapcsolatban áll; hogy milyen szociális eseményeken vett részt vagy fog részt venni; és, hogy milyen jellegű üzeneteket vált másokkal.

Számos kutató véli úgy, hogy az interperszonális elektronikus megfigyelés fontos szerepet tölt be sok párkapcsolatban, ugyanis az emberek előszeretettel figyelik meg partnerük tevékenységét annak közösségi oldala alapján (Fox és mtsai, 2013; Fox és Warber, 2014; Tokunaga, 2011). Tokunaga (2011) négy fő indokot nevezett meg, amelyek hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a romantikus kapcsolatban állók egymást monitorozzák közösségi oldalaikon keresztül. Először is az információ rendkívül könnyen elérhető és hozzáférhető. Másodsor, több fajta információ is beszerezhető a közösségi média különböző felületeiről, így például szöveges üzenetek, képek, linkek, hangfájlok vagy akár videók is. Harmadsor, múltbéli információ is elérhető, így a megfigyelt személy korábbi fotói vagy másokkal való múltbéli kapcsolatai is visszakereshetők. Végül pedig az is szerepet játszik, hogy az interperszonális

megfigyelés nem igényel szociális interakciót, sőt a személyeknek térben sem kell közel lenniük egymáshoz. Emiatt általában láthatatlan marad az ilyen jellegű monitorozás, így tehát a személy soha nem tudja meg, hogy megfigyelik.

Az interperszonális elektronikus megfigyelés legelterjedtebb mérőeszköze a Tokunaga (2011) által kidolgozott Interpersonal Electronic Surveillance Kérdőív (IES), mely a párkapcsolatban élő személyek partnerre vonatkozó, közösségi oldalakon keresztül folytatott monitorozási tevékenységét méri. A kérdőívet 15 item alkotta eredetileg, melyeket Tokunaga (2011) a releváns szakirodalmi adatok alapján, informális interjúk segítségével, valamint offline és online megfigyelés vizsgálatára kidolgozott mérőeszközök tételeinek adaptálásával hozott létre. A pszichometriai vizsgálat 126 fős mintán történt, a személyek közül 91 volt nő, 35 pedig férfi, a résztvevők átlag életkora 23,3 év volt (szórás: 7,3) (Tokunaga, 2011). A későbbiekben Tokunaga (2011) csak 13 itemet tartott meg az eredeti 15 közül és végül egydimenziós szerkezetet állapított meg a kérdőívben, annak ellenére, hogy kezdetben felmerült két faktor jelenléte is, mivel a faktoranalízis két darab 1-es sajátérték feletti faktort különített el. A kétfaktoros megoldást a sajátértékek jelentős különbsége (10,1 és 1,2) miatt vetette el, míg a két tételt azért távolította el, mivel a faktorelemzés eredménye alapján mind a két faktoron szerepet játszottak. A kutatás során Tokunaga (2011) az interperszonális elektronikus megfigyelés egyéb tényezőkkel való kapcsolatát is igyekezett feltárni, így például demográfiai és párkapcsolati jellemzőkkel, illetve internethasználati szokásokkal való összefüggéseit. Azóta számos más kutatásban is felhasználták az IES kérdőívet annak érdekében, hogy feltár-

ják, milyen további tényezőkkel hozható kapcsolatba az online monitorozás mértéke (Fox és mtsai, 2013; Fox és Tokunaga, 2015; Fox és Warber, 2014).

Az IES kérdőívvel végzett kutatások szerint az interperszonális elektronikus megfigyelést befolyásolhatja többek között a személyek kora és neme, a kapcsolat minősége és az elköteleződés mértéke is (Tokunaga, 2011). A kutatási adatok alapján a fiatalabb korosztály többet használja a közösségi médiát, és többet is monitorozzák ezeken az oldalakon társaikat (Fox és mtsai, 2013; Tokunaga, 2011). A nemek szerepével kapcsolatos adatok megoszlanak, a vizsgálatok szerint ugyanis a nők több időt töltenek a közösségi oldalakon. Ugyanakkor nincs egyértelműen adatokkal alátámasztva, hogy az interperszonális elektronikus megfigyelés is gyakoribb lenne esetükben (Tokunaga, 2011). Romantikus partnerek esetében bizonyos párkapcsolati tényezők is meghatározóak lehetnek, így például alacsonyabbra értékelt párkapcsolati minőség mellett hajlamosabban lehetnek a felek monitorozni egymás tevékenységét (Tokunaga, 2016). A párkapcsolati bizonytalanság is felmerült lehetséges befolyásoló tényezőként, ezzel kapcsolatban azonban megoszlanak a kutatási eredmények. Tokunaga (2011) nem talált bizonyítékot arra vonatkozóan, hogy a bizonytalanság hatást gyakorolna az interperszonális elektronikus megfigyelés mértékére. Ugyanakkor mások ezzel ellentétes eredményeket kaptak, és összefüggést állapítottak meg a párkapcsolat bizonytalansága és a monitorozás szintje között (Fox és Warber, 2014; Knobloch és Solomon, 2002). Fox és Warber (2014) ezen kívül a kötődéssel is összefüggésbe hozták az online megfigyelést, ugyanis azt találták, hogy jellemzőbb volt a monitorozás azoknál a résztvevőknél, akiknek

a kötődési stílusa szorongó vagy félelemmel teli volt. Az ilyen személyek esetében a Facebookon keresztüli interperszonális elektronikus megfigyelés gyakorisága magasabb volt mind a jelenlegi, mind pedig az ex-partnereikre vonatkozóan (Fox és Warber, 2014).

Azt is megvizsgálták, hogy a romantikus partner közösségi oldalakon keresztüli monitorozása milyen hatást gyakorol a párkapcsolatra. Úgy tűnik, hogy azok, akik hajlamosak a szociális oldalak alapján tájékozódni partnerükkel kapcsolatban, gyakran élnek át bizonytalanságot, mivel a közösségi médián keresztül szerzett információ gyakran többféleképpen is értelmezhető (Fox és mtsai, 2013). Gyakori továbbá, hogy az online megfigyelést követően a személyek nem élnek a helyzet személyes tisztázásának lehetőségével, így ezzel folyamatos konfliktus és frusztrációt okoznak a párkapcsolatban (Fox és mtsai, 2013).

Összességében elmondható, hogy az IES egy egyszerűen használható, gyorsan kitölthető kérdőív, melynek megbízhatóságát és validitását több korábbi kutatásban is igazolták. Mivel nincs tudomásunk arról, hogy az IES elérhető lenne már magyar nyelven, így elkészítettük a fordítását (IES-H), és a tanulmányban a kérdőív pszichometriai jellemzői mellett bemutatjuk egy hazai mintán végzett kérdőíves vizsgálat eredményeit is. A szakirodalom alapján előzetes hipotézisként a következőket fogalmaztuk meg a vizsgálattal kapcsolatban:

1. A fiatalabb korosztályban jellemzőbb az interperszonális elektronikus megfigyelés.
2. Gyengébb kapcsolati minőség esetén magasabb szintű az interperszonális elektronikus megfigyelés.
3. Alacsonyabb kapcsolati elégedettség mellett magasabb szintű az interperszonális elektronikus megfigyelés.

MÓDSZER

Minta és eljárás

A mintát 18 éven felüli, párkapcsolatban élő személyek alkották, akiket online kérdőívek segítségével értünk el. A kérdőív battedriát egy Google Űrlap segítségével, Facebookon osztottuk meg, ahol összesen 272 személy töltött ki. A résztvevők a kérdőív kitöltése előtt beleegyezésüket adták a vizsgálathoz, és engedélyüket adták adataik anonim módon történő felhasználására. A mintát alkotó személyek többsége az összes kérdésre válaszolt, ám voltak, akik bizonyos adatokat nem adtak meg, vagy egy-egy kérdőívet nem töltöttek ki. Az Interperszonális Elektronikus Megfigyelés kérdőívet összesen 264 személy töltötte ki, közöttük 208 nő és 56 férfi szerepelt. A résztvevők átlagéletkora 25,28 év volt (szórás: 7,58), a nők átlagéletkora 24,96 (szórás: 7,71), a férfiaké pedig 26,60 volt (szórás: 7,03). Azt is megkérdeztük a személyektől, hogy összesen hány hónapja tart a párkapcsolatuk, az erre vonatkozó átlagok és szórások, valamint az egész mintára vonatkozó életkori adatok az 1. táblázatban láthatók. Az iskolai végzettség tekintetében a személyek legnagyobb része, 51%-uk (139 fő) rendelkezett érettségivel, 39%-uk (106 fő) egyetemi, főiskolai diplomával, a fennmaradó körülbelül 10%-ból pedig 17 fő felsőfokú technikumban vagy felsőfokú szakképzésben szerzett képesítést, 7 fő szakiskolában, szakmunkásképző iskolában vagy ipari iskolában tanult, 3 fő pedig 8 általánossal vagy kevesebbrel fejezte be tanulmányait. A családi állapotra vonatkozóan a kitöltők 55%-a (150 fő) jelölte be, hogy párkapcsolatban él együttélés nélkül; 31%-uk (83 fő) nőtlen, hajadon, élettársal él; 13%-uk (35 fő) házasságban, házastársával él, 1% (4 fő) pedig elvált, élettársal él.

I. táblázat. Leíró statisztika

	Elemszám	Minimum	Maximum	Átlag	Szórás
Életkor	272	18	60	25,28	7,58
Párkapcsolat hossza (hónap)	221	1	448	48,10	64,66

Eszközök

Az *Interpersonal Electronic Surveillance Kérdőív* a Tokunaga (2011) által leírt interperszonális elektronikus megfigyelés mérésére lett létrehozva a saját kutatásához, amelyben a párkapcsolatban megjelenő online monitorozási viselkedést tanulmányozta. A kérdőív 15 tételt foglal magába, amelyek alapjául korábbi kutatások eredményei, a közösségi média oldalak használatában gyakorlott felhasználókkal készített interjúk és korábbi mérőeszközök itemei szolgáltak. A kérdőívet kitöltőknek egy ötfokú Likert-skálán kell értékelniük az állításokat annak megfelelően, hogy milyen mértékben érzik igaznak azokat saját viselkedésükre vonatkozóan, ahol a magasabb pontszám magasabb interperszonális elektronikus megfigyelés szintet jelent. A kérdőív nem tartalmaz fordított tételket, illetve az eredeti skála nem rendelkezik alskálákkal sem. A reliabilitást mutató Cronbach-alfa 0,97 volt Tokunaga (2011) eredeti kutatásában, ezen kívül a későbbi vizsgálatok is megerősítették a magas belső konzisztenciát (Fox és Tokunaga, 2015; Fox és Warber, 2014). A jelen kutatásban a magyar változat (IES-H) jellemzőinek feltárása volt a célunk, amelynek részleteit az *Eredmények* részben mutatjuk be. A kérdőív fordítását első lépésben négy fordító végezte egymástól függetlenül, majd a szövegváltozatok közös egyeztetése és véglegesítése után egy ötödik munkatárs összevetette a magyar és az angol változatot. A javasolt

kisebbségi módosítások után kialakult a kérdőív végleges szövegváltozata, amely az eredeti angol változattal együtt a Mellékletek részében szerepel.

Az interperszonális elektronikus megfigyelés validitásvizsgálata érdekében két további kérdőív is szerepelt a berről, ezek a Kapcsolatok Minősége Kérdőív és a Kapcsolati Elégedettség Skála voltak. A Kapcsolatok Minősége Kérdőív (QRI) a kapcsolati tapasztalatok 3 fajtájának mérésére szolgál: a támogatást, a konfliktusokat és az érzelmi mélységet lehet feltárni segítségével (Pierce és mtsai, 1991). Pierce és munkatársai (1991) szerint ugyanis a magasabb szintű támogatás, a kevesebb konfliktus és a nagyobb érzelmi mélység azok a tényezők, melyek egy magasabb minőségű párkapcsolatot jellemeznek. Ennek megfelelően a kérdőív támogatás és érzelmi mélység alskáláin a magasabb pontszám a kapcsolat magasabb minőségére utal, míg a konfliktus alskálán az alacsonyabb érték jelent magasabb kapcsolati minőséget. A Kapcsolatok Minősége Kérdőív magyarra való lefordítását és magyar mintán történő validálását a Szegedi Tudományegyetemen végezték el, és eredményeik szerint a kérdőív megbízhatóan alkalmazható magyar mintán (Martos és mtsai, 2019). Jelen kutatásban kizárólag az alskálákat használtuk, azokból nem számítottunk összpontszámot. Az eredeti kérdőív alskáláinak Cronbach-alfa értékei 0,83 és 0,91 között változtak, a jelen vizsgálatban a magyar verzió Támogatás Alskálájának

Cronbach-alfa értéke 0,72, a Konfliktus Alskáláé 0,83, míg az Érzelmi Mélységé 0,75 volt. Példa a Támogatás Alskála tételeire: „*Milyen mértékben fordulhat ehhez a személyhez tanácsért egy probléma esetén?*”, Konfliktus Alskálára: „*Milyen gyakran dühíti fel Önt ez a személy?*”, végül példa az Érzelmi Mélység Alskálára: „*Mennyire jelentős ez a kapcsolat az Ön életében?*”

A Kapcsolati Elégedettség Skála (RAS-H) egy egydimenziós kérdőív, amely többfajta párkapcsolati forma esetén is lehetővé teszi a kapcsolattal való elégedettség mérését. Két fordított tétel szerepel benne, összességében a magasabb pontszám a nagyobb fokú elégedettséget mutatja. Eredeti formájában a hozzá tartozó Cronbach-alfa érték 0,86 volt, a magyar verzió esetében a Cronbach-alfa férfiaknál 0,843 volt, nőknél pedig 0,897 (Hendrick és mtsai, 1998; Martos és mtsai, 2014). A jelen kutatásban a kérdőívhez tartozó Cronbach-alfa 0,892 volt. Egy példaitem a kérdőívből: „*Általában véve mennyire elégedett Ön a kapcsolatukkal?*”.

Statisztikai elemzés

A statisztikai elemzéseket az SPSS 23.0 és a JASP programcsomagokkal végeztük. Feltáró és megerősítő faktorelemzést hajtottunk végre, a minta véletlenszerűen történő kettéválasztása után. Így a feltáró faktorelemzést a minta egyik felén ($N = 140$), a megerősítő faktorelemzést a minta másik felén ($N = 132$) végeztük. A további elemzések a teljes mintán történtek. A nemek összehasonlítására független mintás t -próbát használtunk, intervallumskálájú változóink kapcsolatát pedig Pearson-féle korrelációk együtthatóval vizsgáltuk. Végül a párkapcsolat hosszának szerepét parciális korreláció segítségével ellenőriztük.

EREDMÉNYEK

Strukturális elemzés

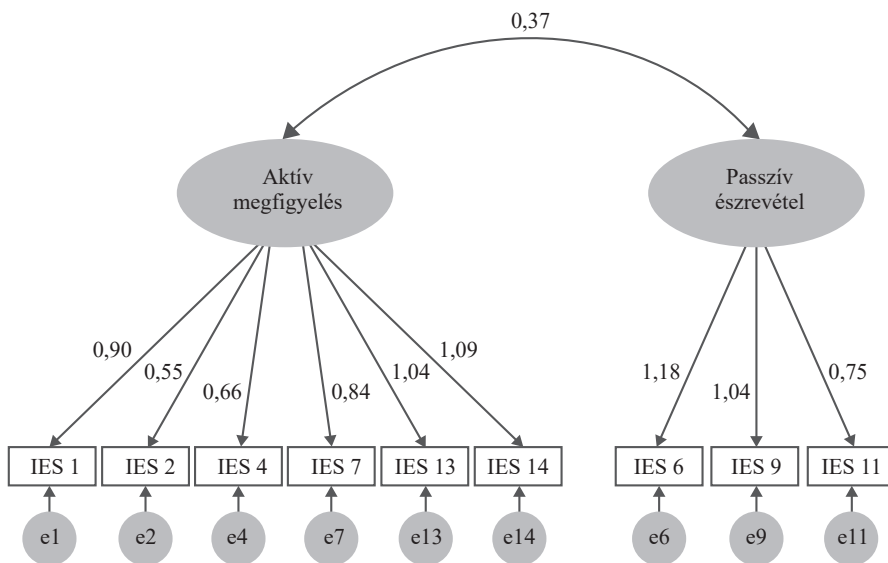
A feltáró faktorelemzés azt mutatta, hogy az IES-H kérdőívben 2 faktor emelkedett ki 1,0 sajátérték felett: az első a variancia 37,3%-át (sajátérték = 5,06), míg a második a variancia 9,1%-át magyarázta (sajátérték = 1,36). A modellt egy faktorról is megvizsgáltuk, mivel az eredeti kérdőív egydimenziós, azonban így a modell illeszkedése nem volt megfelelő ($\chi^2 = 684$, $RMSEA = 0,16$), így végül a kétfaktoros megoldás mellett döntöttünk. A kétfaktoros modell esetében a faktorok töltései 0,43 és 0,83 között mozogtak. A két-dimenziós modell illeszkedését megerősítő faktorelemzés segítségével is ellenőriztük. Úgy véltük, hogy a két faktor a megfigyelés két külön fajtáját méri: az első a tudatos, aktív megfigyelés, a második pedig a passzív, észrevételszerű monitorozás mérését szolgálja, ezért ezeket Aktív és Passzív Alskálának neveztük el. A későbbiekben részletesebben is kitérünk a két faktor jelentésére (lásd: *Megvitatás*).

Az eredeti 15 ítemes modell illeszkedési mutatói nem voltak megfelelőek ($\chi^2 = 263,08$; $df = 76$; $p < 0,01$; $RMSEA = 0,132$; $TLI = 0,738$), ezért ahogyan Tokunaga (2011) is kivett korábban itemeket a megfelelő szerkezet megalkotása érdekében, úgy mi is hasonlóan jártunk el, és 5 ítemet kivettünk, amelyek mindkét faktorra erősen töltöttek. Ebben az öt ítemben szerepelt a Tokunaga által kivett kettő is, ám mi ezen felül még hármat eltávolítottunk, amelyek mindkét faktorra erősen töltöttek. A megmaradt tételeket abba a faktorba soroltuk, ahol a legnagyobb faktorsúllyal szerepeltek, így az aktív faktorba 7, a passzívba pedig 3 ítem kerül. Az 1. ábrán bemutatjuk a megerősítő faktorelemzéssel kapott faktordiagramot,

a 2. táblázatban pedig a kétdimenziós modell illeszkedési mutatóit. A mutatók jó illeszkedést jeleznek, bár az *RMSEA* mutató csak

a 0,1-es kritériumnak felel meg, azonban a szigorúbb, 0,06-os kritériumnak nem (Hu és Bentler, 1999; MacCallum és mtsai, 1996).

A megerősítő faktorelemzés faktordiagramja

Megjegyzés: Az ábrán a megerősítő faktorelemzéssel kapott faktordiagram látható, a betásúlyok és a hozzájuk tartozó reziduális hibák feltüntetésével.

1. ábra. A megerősítő faktorelemzés faktordiagramja

2. táblázat. Az Interperszonális Elektronikus Megfigyelés Kérdőív magyar változatának kétfaktoros modellje — a megerősítő faktorelemzés illeszkedési mutatói

χ^2	<i>df</i>	<i>p</i>	χ^2/df	<i>SRMR</i>	<i>TLI</i>	<i>CFI</i>	<i>RMSEA</i>
60,923	26	< 0,001	2,34	0,064	0,889	0,92	0,10

Megbízhatóság, nemi különbségek

Az IES kérdőív magyar változatának első alskálájához tartozó Cronbach-alfa érték 0,86 lett, a második alskála Cronbach-alfa értéke pedig 0,71 volt, vagyis az alskálák reliabilitása megfelelő volt.

A résztvevők IES-H összpontszámának átlaga 23,43 pont volt (szórás: 7,80). Megvizsgáltuk, hogy az IES-H-pontszám átlaga eltér-e férfiak és nők körében, ehhez független mintás *t*-próbát alkalmaztunk Welch-korrekcióval, mivel a szóráshomogenitás feltétele nem teljesült. A nők átlagos IES-H-pontszáma

23,55 pont (szórás: 7,80), míg a férfiaké 22,81 (szórás: 8,22) volt, így a próba eredményei szerint a nemek nem különböztek szignifikánsan IES-H-összpontszám tekintetében ($t(263) = 0,64, p = 0,526$). A QRI kérdőív Támogatás Alskálájának átlaga 24,99 pont volt (szórás: 2,74), a nők átlaga 24,75 (szórás: 2,89), a férfiaké 25,82 pont volt (szórás: 1,90), ami a kétmintás t -próba eredménye szerint statisztikailag jelentős különbség ($t(132,95) = -3,36; p = 0,001$). Az eredmények szerint tehát a férfiak szignifikánsan magasabb párkapcsolati támogatottságról számoltak be, mint a nők.

A Konfliktus Alskálán az átlagos pontszám 36,26 volt (szórás: 5,56), a nők átlaga 36,19 (szórás: 5,81), a férfiaké 36,44 pont volt (szórás: 4,59), ami a kétmintás t -próba alapján nem tekinthető szignifikáns különbségnek ($t(108,86) = -0,34; p = 0,73$). A QRI kérdőív Érzelmi, Kapcsolati Mélység Alskáláján az átlagos pontszám 21,33 pont volt (szórás: 2,51), a nők átlaga 21,11 pont volt (szórás: 2,68), a férfiaké 22,16 (szórás: 1,50). A t -próba eredménye alapján ez szignifikáns különbséget jelent ($t(161,76) = -3,87; p < 0,001$), a férfiak magasabb szintű érzelmi mélységről számoltak be, mint a nők. A RAS-H skálára adott válaszok átlaga 34,54 pont volt (szórás: 5,24), a nők átlaga 34,04 (szórás: 5,53), a férfiaké 36,43 volt (szórás: 4,59). Ez szignifikáns különbségnek tekinthető a kétmintás t -próba szerint ($t(141,89) = -4,07; p < 0,001$), azaz a férfiak általánosságban elégedettebbek voltak a párkapcsolatukkal, mint a nők.

A faktorelemzés által elkülönített két alskálát külön vizsgálva megállapítható, hogy az Aktív Faktoron a résztvevők átlagosan 13,50 pontot értek el (szórás: 6,14), míg a Passzív Faktoron 9,93 pontot (szórás: 3,38). Az alskálák esetében külön is megvizsgál-

tuk a nemi különbségeket, kétmintás t -próba segítségével. Az Aktív Alskálán a nők által elért átlagos pontszám 13,35 (szórás: 6,10), a férfiak átlaga pedig 13,86 pont volt (szórás: 6,31). A független mintás t -próba eredménye alapján ez nem tekinthető szignifikáns különbségnek ($t(263) = -0,554; p = 0,580$). A Passzív Alskálán a nők átlagosan 10,20 pontot értek el (szórás: 3,47), míg a férfiak 8,95 pontot (szórás: 2,87). A kétmintás t -próba eredménye szerint tehát a nők szignifikánsan magasabb pontszámot értek el a kérdőív ezen részén ($t(264) = 2,495; p = 0,013$).

Hipotézisek ellenőrzése

Az első hipotézisünk szerint a fiatalabb korosztályban nagyobb mértékű az interperszonális elektronikus megfigyelés. Ennek ellenőrzésére az életkort és az IES-H pontszámot korreláltattuk egymással Pearson-féle korreláció segítségével. Az eredmények szerint valóban szignifikáns, negatív irányú és gyenge erősségű összefüggés van a kettő között ($r(264) = -0,354; p < 0,001$), azaz minél fiatalabb valaki, annál nagyobb pontszámot ért el az IES-H kérdőíven. A faktorelemzéssel elkülönített két alskálát külön is korreláltattuk az életkorral, mindkét skálán elért eredmény szignifikáns és negatív irányú kapcsolatban állt az életkorral, az aktív alskála esetében a korreláció gyenge erősségű volt, a passzívnál pedig közepes (1. faktor: $r(264) = -0,213, p < 0,001$; 2. faktor: $r(265) = -0,430; p < 0,001$).

A második hipotézisünk arra vonatkozott, hogy az interperszonális elektronikus megfigyelés jellemzőbb alacsonyabb kapcsolati minőség esetén, melynek ellenőrzésére az IES-H-pontszámot és a QRI kérdőív egyes alskáláinak pontszámait korreláltattuk

egymással, Pearson-féle korreláció segítségével. Az eredmények szerint a Támogatás és a Konfliktus Alskála pontszámai nem álltak szignifikáns kapcsolatban az IES-H kérdőívén elért pontszámokkal (Támogatás: $r(264) = -0,052$; $p = 0,397$; Konfliktus: $r(264) = -0,117$; $p = 0,057$). Az Érzelmi Mélység Alskála pontszámai viszont szignifikánsan, pozitívan, de nagyon gyengén korreláltak az IES-H kérdőív összepontszámával ($r(264) = 0,145$; $p = 0,018$). Az IES-H két alskálájának esetében külön-külön is megvizsgáltuk Pearson-féle korrelációval az összefüggéseket. Az eredmények azt mutatták, hogy az Aktív Alskála pontszáma szignifikáns kapcsolatban állt a Támogatás és Konfliktus Alskálán szerzett pontokkal, az összefüggés igen gyenge volt és a Támogatás Alskála esetében negatív, míg a Konfliktus Alskála esetén pozitív volt (Támogatás: $r(264) = -0,190$; $p = 0,002$; Konfliktus: $r(264) = 0,215$; $p < 0,001$). Nem volt szignifikáns összefüggés azonban az Érzelmi Mélység Alskálával ($r(264) = 0,078$; $p = 0,206$). Az IES-H Passzív Alskálája a QRI kérdőív mindegyik alskálájával szignifikáns kapcsolatban állt, a korreláció mindenhol nagyon gyenge volt, illetve a Támogatás és az Érzelmi Mélység Alskálákkal pozitív volt ez az összefüggés, míg a Konfliktus Alskálával negatív (Támogatás: $r(263) = 0,224$; $p < 0,002$; Konfliktus: $r(263) = -0,122$; $p = 0,047$; Érzelmi Mélység: $r(264) = 0,193$; $p = 0,002$). Ezen eredmények alapján tehát úgy tűnik, hogy az aktív megfigyelés kevésbé jellemző magasabb kapcsolati támogatás esetén, gyakoribb viszont több párkapcsolati konfliktus mellett. A passzív észlelés ezzel szemben kevésbé jelenik meg, ha több a konfliktus; nagyobb támogatás

és érzelmi mélység esetén viszont jellemzőbb.

Végül feltételeztük, hogy magasabb kapcsolati elégedettség mellett kevésbé jellemző az interperszonális elektronikus megfigyelés. A Pearson-féle korreláció eredménye alapján nincs szignifikáns korreláció a RAS-H skála pontszáma és az IES-H összpontszáma között ($r(263) = 0,024$; $p = 0,694$). A két alskálát külön vizsgálva azt mutatták az eredmények, hogy az Aktív Alskála nem hozható összefüggésbe a Kapcsolati Elégedettséggel ($r(263) = -0,041$; $p = 0,509$), a Passzív Alskálán elért pontszámok viszont szignifikáns, pozitív, ám nagyon gyenge kapcsolatban álltak a RAS-H pontszámaival ($r(262) = 0,130$; $p = 0,034$). Ezen eredmény szerint a kapcsolati elégedettség és az aktív megfigyelés nem állnak összefüggésben egymással, a passzív észlelés azonban gyakoribb lehet magasabb kapcsolati elégedettség mellett.

Bár hipotéziseink között nem szerepelt, a kapcsolat időtartamának szerepét is megvizsgáltuk. Ehhez parciális korrelációt alkalmaztunk, annak érdekében, hogy az életkor hatását ki tudjuk szűrni és mind az IES-H-összpontszámmal, mind a két alskálával való összefüggést ellenőriztük. Az eredmények szerint az összpontszám és az első alskála nem álltak szignifikáns kapcsolatban a párkapcsolat időtartamával, a második alskála viszont szignifikáns, pozitív és gyenge erősségű összefüggésben állt vele (IES-H-összpontszám: $r(258) = 0,076$; $p = 0,260$; 1. faktor: $r(258) = -0,029$; $p = 0,644$; 2. faktor: $r(258) = 0,242$; $p < 0,001$).

A korrelációk eredményeit a 3. táblázat foglalja össze.

3. táblázat. Korrelációs táblázat

	IES-H- összpontszám	IES-H 1. faktor	IES-H 2. faktor
Életkor	-0,35***	-0,21***	-0,43***
Kapcsolatok Minősége Kérdőív			
Támogatás Alskála pontszáma	-0,05	-0,19**	0,22**
Konfliktus Alskála pontszáma	-0,12	0,22***	-0,12*
Érzelmi Mélység Alskála pontszáma	0,15*	0,08	0,19**
Kapcsolati Elégedettség Skála pontszáma	0,02	-0,04	0,13*
Kapcsolat időtartama	0,08	-0,03	0,24***

A táblázatban a kapott összefüggések korrelációs koefficiens értékei vannak feltüntetve.

* $p < 0,05$; ** $p < 0,01$; *** $p < 0,001$

MEGVITATÁS

A közösségi oldalak népszerűségének növekedése egyre nagyobb lehetőséget biztosít a felhasználóknak arra, hogy másokkal kapcsolatos személyes információkhoz hozzáférjenek (Tong, 2013). A közösségi háló használatát vizsgáló kutatások eredményei azt sugallják, hogy bár elsődlegesen a kapcsolattartás és új barátságok kialakításának céljából használják az emberek a közösségi oldalakat, nagyon gyakori jelenség, hogy a felhasználók a számukra fontos személyek monitorozására, felügyelésére használják a közösségi háló nyújtotta lehetőségeket (Fox és Warber, 2014; Tokunaga, 2011).

Tanulmányunkban a magyarra fordított Interperszonális Elektronikus Megfigyelés Kérdőív pszichometriai mutatóinak feltérképezése volt a célunk, illetve a Tokunaga (2011) által leírt online, párkapcsolati monitorozás különböző tényezőkkel való összefüggésének vizsgálata magyar mintán. A szakirodalmi adatok alapján feltételeztük, hogy az interperszonális elektronikus meg-

figyelés kapcsolatban áll az életkorral, a párkapcsolatok minőségével és a kapcsolati elégedettséggel. A nemek szerepét szintén szeretettük volna megvizsgálni, mivel a nem szerepére vonatkozóan megoszlanak a kutatási eredmények (Fox és Tokunaga, 2015; Tokunaga, 2011). Végül pedig a kapcsolat időtartamának hatását is figyelembe vettük.

A feltáró faktorelemzés eredményei alapján két faktort lehet elkülöníteni az IES-H kérdőív esetén, ezt a struktúrát megerősítő faktoranalízis segítségével is ellenőriztük. Az eredeti kérdőív öt tételét eltávolítottuk a magyar változatból, így egy megbízható és megfelelő illeszkedési mutatókkal rendelkező kérdőívet kaptunk (Hu és Bentler, 1999). Az első faktor alapján kialakított alskálába hét tétel, míg a második faktor alapján kialakított alskálába három tétel került. Az így létrejött alskálák belső konzisztenciája megfelelő volt, ugyanakkor a második faktor magyarázó ereje és a hozzá tartozó Cronbach-alfa-érték is jóval kisebb volt. Általánosságban elmondható, hogy az első faktor

tételei mélyebb, tudatosabb monitorozásra, egyfajta „nyomozásra” utalnak, hiszen a szándékos figyelemmel követésre és vizsgálatra vonatkoznak, például: „*Megvizsgálom a partnerem közösségi oldalát, hogy lássam, van-e rajta valami új vagy izgalmas*”. Ezzel szemben a második alskálába sorolt tételek felületesebb megfigyelésre, inkább csak észrevételre kérdeznak rá, például: „*Általában tisztában vagyok azzal, hogy a párom mit tesz a közösségi média felületén*”. Az első faktor tételei tehát általánosságban valamilyen akciót feltételeznek és nagyobb fokú tudatosságot a megfigyeléssel kapcsolatban, szemben a második faktornal, amely sokkal passzívabb monitorozásról, az online tevékenység pusztá észrevételéről szól. A kétdimenziós megoldás egyébként Tokunaga (2011) elemzése során is felmerült, ő azonban a második faktor alacsony sajátértéke miatt már kezdetben elvetette azt.

A jelen vizsgálat alátámasztotta azt a hipotézist, miszerint 18 éven felüli személyek között a fiatalabbakra jellemzőbb az interperszonális elektronikus megfigyelés, ami összhangban van a korábbi kutatások eredményeivel (Tokunaga, 2011). Ezzel szemben a második hipotézis nem igazolódott, mivel az IES-H-összpontszám kizárólag a kapcsolat érzelmi mélységével állt gyenge összefüggésben, a támogatással és a párkapcsolaton belüli konfliktusokkal azonban nem. Emellett a harmadik hipotézis sem igazolódott, mivel a párkapcsolattal való elégedettség sem állt összefüggésben az online monitorozási viselkedéssel. Ezek az eredmények ellentmondanak az előzetes kutatásoknak és szakirodalmi adatoknak (Tokunaga, 2016). Ennek a váratlan eredménynek a magyarázatára több lehetőség is felmerül. Elképzelhető például, hogy kulturálisan jelentősen eltér a Tokunaga által vizsgált populáció

a jelen kutatásban vizsgált magyar populációtól. Ugyanakkor az is lehet, hogy a Tokunaga kutatása óta eltelt körülbelül hat év alatt bizonyos mértékig átalakultak a párkapcsolatok, vagy változtak a közösségimédia-fogyasztási szokások. A mintavétel problémája szintén felmerülhet lehetséges magyarázatként, hiszen a minta nem volt reprezentatív, ami a nemek eloszlásában is megmutatkozott. Emellett a vizsgálati eszközök is okozhatják az eltérést, ugyanis Tokunaga (2016) más kérdőívekkel mérte fel a kapcsolati elégedettséget és a kapcsolat minőségét. A kapcsolat minőségét például olyan tényezőkből vezette le, mint a párkapcsolati elköteleződés, energiabefektetés a kapcsolatba, a kapcsolattal való elégedettség, a partnerek közötti bizalom, és az, hogy a partnerek hogyan ítélik meg az alternatív romantikus partnerek minőségét. Ez a megközelítés jelentősen eltér a Pierce és munkatársai (1991) által javasolt támogatás, konfliktus és érzelmi mélység modellről.

A nemek tekintetében szintén nem volt jelentős különbség az IES-H-összpontszám átlagában, bár itt újra ki kell emelni, hogy a mintában a nemek eloszlása aránytalan volt. A nemekkel kapcsolatban korábban vegyes eredmények születtek, egyes kutatásokban azt találták, hogy a nőkre jellemzőbb az online megfigyelés, míg más vizsgálatok nem találtak különbséget a nemek monitorozási viselkedése között (Muisse és mtsai, 2014; Tokunaga, 2011). A párkapcsolat időtartama nem állt összefüggésben az összesített IES-H-pontszámmal, legalábbis az életkor kiszűrése után. A korábbi kutatások ellentmondó eredményeket kaptak az online megfigyelés és a kapcsolati időtartam összefüggésére vonatkozóan. Míg egyes vizsgálatok szignifikáns kapcsolatot mutattak ki, addig mások nem találtak összefüggést a Face-

book-on keresztüli monitorozás és a párkapcsolat hossza között (Darvell és mtsai, 2011; Marshall, 2012).

Mivel a faktoranalízis alapján elkülönített két alskála igen különböző érzelmi állapotokat implikál, ezért az egyes tényezők összefüggéseit külön is megvizsgáltuk ezekkel. Az életkorral való összefüggés mind a két alskálával kapcsolatban megjelent, amelyet úgy értelmeztünk, hogy a fiatalabb korosztályra mind a tudatosabb, mind pedig a pusztán észrevételszerű online megfigyelés jellemzőbb. Ezen kívül eredményeink alapján arra lehet következtetni, hogy az aktív megfigyelés mértéke nem áll összefüggésben a kapcsolati elégedettséggel és a kapcsolat érzelmi mélységével; kevesebb párkapcsolaton belüli támogatás és több konfliktus esetén azonban valamivel gyakoribb. Az online tevékenység passzív észlelése viszont jellemzőbb magasabb kapcsolati elégedettség, több támogatás és nagyobb érzelmi mélység esetén; kevésbé gyakori viszont több párkapcsolati konfliktus mellett.

A nemek tekintetében szintén érdekes eredmény, hogy az Aktív Megfigyelés Alskálán elért pontszámok tekintetében nem volt jelentős különbség férfiak és nők között, a második alskála pontszáma, vagyis a passzív tudás viszont nők esetében szignifikánsan magasabb volt. Ebből arra lehet következtetni, hogy a nők általánosságban többet tudnak partnerük online tevékenységéről, ugyanakkor a nyomozásszerű megfigyelés nagyjából ugyanolyan arányban jelenik meg férfiak és nők esetében. A párkapcsolat időtartama nem állt szignifikáns összefüggésben az első alskálával, ám a másodikal igen. Ez az összefüggés pozitív volt, ami arra utal, hogy a hosszabb ideje együtt lévő személyek többet tudnak egymás online tevékenységéről, ám a nyomozás szintjét nem

befolyásolja jelentősen a párkapcsolat időtartama.

A fordítási folyamat, illetve az adatok felvétele és elemzése során igyekeztünk a lehető legnagyobb körültekintéssel eljárni, azonban ki kell emelnünk a kutatás hiányosságait is. Ilyen például, hogy a minta viszonylag kis elemszámú volt és nem tekinthető reprezentatívnak, hiszen sokkal többi női kitöltő vett részt, valamint a kitöltők zöme 30 év alatti volt. Mivel a kérdőívbattériát az interneten osztottuk meg, feltételezhető, hogy nagyobb részt olyan emberek töltötték ki, akiket eleve érdekel a téma és többet foglalkoznak párkapcsolati kérdésekkel. Felmerül még problémaként, hogy a kérdőívben nincs pontosítva, hogy mely közösségi oldalra vonatkozva töltsék ki azt a személyek, így elképzelhető, hogy valaki csak a Facebookos aktivitását veszi figyelembe, míg mások az összes általuk használt közösségi oldalon való tevékenységük szerint töltik azt ki. A kérdőív ismételt méréses megbízhatóságának és külső validitásának ellenőrzése sem történt meg, amelyet a jövőben mindenképpen érdemes lenne további vizsgálatokkal pótolni.

Bár az IES kérdőív egyéb pszichometriai mutatóinak feltárására továbbra is szükséges, a jelen kutatás megerősíti, hogy a magyar változat megbízhatósága megfelelő, így a kérdőív valószínűleg használható az interperszonális elektronikus megfigyelés mérésére Magyarországon. A faktorelemzés eredményei arra is rámutatnak, hogy a kérdőívben megfelelő belső konzisztenciával elkülöníthető két alskála, melyek az online monitorozás két különböző aspektusát mérik. Ez azért is jelentős eredmény, mivel a kutatás megerősíti, hogy az interperszonális elektronikus megfigyelés egyéb tényezőkkel való kapcsolata is eltérő lehet attól függően, hogy online nyomozást mérő első faktorial, vagy

pedig a pusztá észrevételt jelentő második faktorról vetjük össze ezeket. Mivel az interperszonális elektronikus megfigyelés ezen két komponensének elkülönítése új felvetés,

ezért további vizsgálatok szükségesek, mind magyar, mind külföldi mintákon, annak érdekében, hogy megállapítsuk, valóban két független tényezőről van-e szó.

SUMMARY

THE PSYCHOMETRIC PROPERTIES OF THE HUNGARIAN VERSION OF THE INTERPERSONAL ELECTRONIC SURVEILLANCE QUESTIONNAIRE

Background and aims: One of the most popular functions of social media is monitoring other people. To measure this behavior, Tokunaga (2011) has developed the Interpersonal Electronic Surveillance Questionnaire. Our study aimed to present the psychometric properties of the Hungarian version of IES (IES-H) and the connection between online monitoring, age, gender, and relationship variables.

Methods: 216 people (169 female and 47 male, mean age: 25,30) completed the IES-H Questionnaire (Tokunaga, 2011), the Quality of Relationships Inventory (Pierce et al., 1991) and the Relationship Assessment Scale (Hendrick et al., 1998; Martos et al., 2014).

Results: The results showed that the internal validity of IES-H was satisfactory, and according to the factor analysis, two subscales could be identified. The first one refers to active surveillance, while the second subscale measures passive noticing. The correlations indicated that both subscales were connected to age. However, only passive perception was associated with relationship satisfaction and the length of the relationship. Gender differences were found in the second subscale only, where women scored higher. Both factors were related to relationship support and conflicts, although this connection was inversed in the two factors. Only passive noticing was connected to emotional depth.

Discussion: Based on the results, the IES-H is a reliable questionnaire for measuring interpersonal electronic surveillance in relationships. According to our data, the questionnaire has a two-factor structure; however, further research is needed to confirm this.

Keywords: Interpersonal Electronic Surveillance (IES), online surveillance, social networks, relationship, quality of relationship, relationship satisfaction

IRODALOMJEGYZÉK

- DARVELL, M. J., WALSH, S. P., WHITE, K. M. (2011): Facebook tells me so: applying the theory of planned behavior to understand partner-monitoring behavior on Facebook. *Cyber-psychology, Behavior, and Social Networking*, 14(12). 717–722.
- FEJES-VÉKÁSSY, L., UJHELYI, A., FARAGÓ, L. (2020): From #RelationshipGoals to #Heartbreak – We use Instagram differently in various romantic relationship statuses. *Current Psychology*. DOI: 10.1007/s12144-020-01187-0

- FOX, J., TOKUNAGA, R. S. (2015): Romantic partner monitoring after breakups: attachment, dependence, distress, and post-dissolution online surveillance via social networking sites. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 18(9). 491–498.
- FOX, J., WARBER, K. M. (2014): Social networking sites in romantic relationships: attachment, uncertainty, and partner surveillance on Facebook. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 17(1). 3–7.
- FOX, J., WARBER, K. M., MAKSTALLER, D. C. (2013): The role of Facebook in romantic relationship development: an exploration of Knapp's relational stage model. *Journal of Social and Personal Relationships*, 30(6). 771–794.
- HAFERKAMP, N., KRÄMER, N. C. (2010): Social comparison 2.0: examining the effects of online profiles on social-networking sites. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 14(5). 309–314.
- HENDRICK, S. S., DICKE, A., HENDRICK, C. (1998): The relationship assessment scale. *Journal of Social and Personal Relationships*, 15(1). 137–142.
- HU, L., BENTLER, P. M. (1999): Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling*, 6(1). 1–55.
- JOINSON, A. N. (2008): Looking at, looking up or keeping up with people? Motives and use of Facebook. *Proceedings of the SIGCHI Conference on Human Factors in Computing Systems*. Florence, Italy. 5–10 April 2008. 1027–1036.
- KALPIDOU, M., COSTIN, D., MORRIS, J. (2010): The relationship between Facebook and the well-being of undergraduate college students. *Cyberpsychology, behavior and social networking*, 14(4). 183–189.
- KNOBLOCH, L. K., SOLOMON, D. H. (2002): Information seeking beyond initial interaction. *Human Communication Research*, 28(2). 243–257.
- LIN, K.-Y., LU, H.-P. (2011): Why people use social networking sites: an empirical study integrating network externalities and motivation theory. *Computers in Human Behavior*, 27(3). 1152–1161.
- MACCALLUM, R. C., BROWNE, M. W., SUGAWARA, H. M. (1996): Power analysis and determination of sample size for covariance structure modeling. *Psychological Methods*, 1(2). 130–149.
- MARSHALL, T. C. (2012): Facebook surveillance of former romantic partners: associations with postbreakup recovery and personal growth. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 15(10). 521–526.
- MARTOS T., SALLAY V., SZABÓ T., LAKATOS C., TÓTH-VAJNA R. (2014): A Kapcsolati Elégedettség Skála magyar változatának (RAS-H) pszichometriai jellemzői. *Mentálhigiéné és Pszichoszomatika*, 15(3). 245–258.
- MARTOS T., BORN B., DÉR L., KONDACS R., STADLER D. (2019): *Kapcsolatok minősége kérdőív validálása*. Szegedi Tudományegyetem, Szeged.
- Meta Investor Relations (2021): *FB Earnings Presentation Q3 2021*. https://s21.q4cdn.com/399680738/files/doc_financials/2021/q3/FB-Earnings-Presentation-Q3-2021.pdf (Letöltés ideje: 2022. augusztus 6.)

- MUISE, A., CHRISTOFIDES, E., DESMARAIS, S. (2014): “Creeping” or just information seeking? Gender differences in partner monitoring in response to jealousy on Facebook. *Personal Relationships*, 21(1). 35–50.
- OH, H. J., LAUCKNER, C., BOEHMER, J., FEWINS-BLISS, R., LI, K. (2013): Facebooking for health: an examination into the solicitation and effects of health-related social support on social networking sites. *Computers in Human Behavior*, 29(5). 2072–2080.
- PIERCE, G. R., SARASON, I. G., SARASON, B. R. (1991): General and relationship-based perceptions of social support: are two constructs better than one? *Journal of Personality and Social Psychology*, 61(6). 1028–1039.
- SIDDIQUI, S., SINGH, T. (2016): Social media its impact with positive and negative aspects. *International Journal of Computer Applications Technology and Research*, 5(2). 71–75.
- STERN, L. A., TAYLOR, K. (2007): Social networking on Facebook. *Journal of the Communication, Speech & Theatre Association of North Dakota*, 20. 9–20.
- TOKUNAGA, R. S. (2011): Social networking site or social surveillance site? Understanding the use of interpersonal electronic surveillance in romantic relationships. *Computers in Human Behavior*, 27(2). 705–713.
- TOKUNAGA, R. S. (2016): Interpersonal surveillance over social network sites: applying a theory of negative relational maintenance and the investment model. *Journal of Social and Personal Relationships*, 33(2). 171–190.
- TONG, S. T. (2013): Facebook use during relationship termination: uncertainty reduction and surveillance. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 16(11). 788–793.

MELLÉKLETEK

1. melléklet:

Eredeti Interpersonal Electronic Surveillance Kérdőív

Interpersonal Electronic Surveillance	
1.	I visit my partner's social networking site page often.
2.	When visiting my partner's social networking site page, I read the new posts of his/her friends.
3.	I often spend time looking through my partner's social networking site pictures.
4.	I pay particularly close attention to news feeds that concern my partner.
5.	I notice when my partner updates his/her social networking site page.
6.	I am generally aware of the relationships between my partner and his/her social networking site friends.
7.	If there are messages on my partner's wall I don't understand, I try to investigate it through others' social networking sites.
8.	I try to read comments my partner posts on mutual friends' walls.
9.	I am generally aware of my partner's social networking site activities.
10.	I peruse my partner's social networking site page to see what s/he's up to.
11.	I see the friends my partner keeps on his social networking site page.
12.	I know when my partner hasn't updated his/her social networking site page in a while.
13.	I try to monitor my partner's behaviors through his/her social networking page.
14.	I explore my partner's social networking page to see if there is anything new or exciting.
15.	I know more about my partners' everyday life by looking at his/her social networking site page.

2. melléklet:

Végleges Interperszonális Elektronikus Megfigyelés Kérdőív (IES-H)

Interperszonális Elektronikus Megfigyelés	
1.	Gyakran látogatom a párom közösségi oldalát.
2.	Amikor a párom közösségi oldalát megnézem, akkor elolvasom a barátai új bejegyzéseit.
3.	Különösen odafigyelek azokra az új bejegyzésekre, amelyek a páromat is érintik.
4.	Ha a partnerem közösségi oldalán olyan üzeneteket találok, melyeket nem értek, megpróbálok kinyomozni őket mások közösségi oldalán keresztül.
5.	Próbálok figyelemmel követni a partnerem viselkedését közösségi oldalán keresztül.
6.	Megvizsgálom a partnerem közösségi oldalát, hogy lássam, van-e rajta valami új vagy izgalmas.
7.	Többet tudok a partnerem mindennapi életéről azáltal, hogy nézem a közösségi oldalát.
8.	Általában tisztában vagyok azzal, hogy milyen a kapcsolat a partnerem és a közösségi médiás ismerősei közt.
9.	Általában tisztában vagyok azzal, hogy a párom mit tesz a közösségi média felületein.
10.	Látom, hogy kik a partnerem ismerősei a közösségi oldalán.